

Första roten, tomt 26

Kvarteret Larmtrumman

Elfte roten 1637–57

Västra Hamngatan söderut, östra sidan

Femte roten 1657–70

Vallgatan –reparebanan

Lars båtsman 1670

Herman Hellming (skriver sig *Helmling*) *bössmakare*

1666–77 M1676: 1 tomt

Han uppträder här i Göteborg veterligen första gången den 16.9.1659 i kämnärsrätten, då han på begäran av *strandridaren Bengt Henriksson* vittnade mot *fällberedaren Johan Rütter* (senare bostatt Vänersborg) som en söndag i ”Hagarne” skulle ha kallat strandridaren rövare. Fällberedaren ansåg sig bara ha frågat om strandridaren hade något av ”röveritobaken”.

1660 vände sig bössmakaren i kämnärsrätten angående fyra fönster, som hade sönderlagits på en båt. Den 29.11.1665 klagade han i rätten över *Olof Ingemarsson*, som på *bruksskrivaren Wilhelm Hacks* vägnar som ersättning för en bössa av fyra riksdalers värde hade givit honom tre stänger grovt och till hans arbete otjänligt järn. Det hade på stadens våg ut levererats i stället för de utlovade tre stängerna fint och gott järn. Den 13.12.1665 vittnade Samuel Sadelmakare om att han hört Mauritz Bruksskrivare lova Herman bössmakare att han skulle få av det bästa järn, som han skickade Olof Ingemarsson.

I oktober 1667 ingav bössmakaren Herman Hellming en inlaga till magistraten, där han berättade om sina levnadsöden. Möjligen är det samma supplik på tyska med hans personalia från armén, som i EIIa:2 (17.10.1668).

Linvävaren Dietrich Mecklenburg berättade för rätten den 25.8.1670, att han ”av en oförutsedd händelse på gatan någonstades här i staden” hade förlorat sitt fastebrev på den gård han hade köpt av Byssemakaren Herman Helmelin (namnet har många varierande stavningar). Han hade låtit lysa efter fastebrevet den 16 december, som han kunde bevisa med attest av *regementspredikanten Nicolai A Sylvius* och *capellanen Birgerus Andrae Starkerus*.

Fastebrevet kan möjligen avse bössmakarens gård på tidigare vistelseort, ty ingenting tyder på att hans äganderätt till gården här vid Västra Hamngatan skulle vara ifrågasatt. Den 14.11.1661 lagbjöd Herman Bössmakare gård, som han köpt av *Herr Anders Amundsson* för 150 rdr. Här i dåvarande femte roten uppträder han inte förrän 1666, varför uppbudet torde avse 2.53, kv. Sidenvävaren, där linvävaren bodde 1670.

I underrätten vittnade 5.6.1666 *hustru Lennica* (smeknamn för *Magdalena*) *Herman bössmakares*.

Hustru Magdalena Helmelin vände sig i kämnärsrätten 7.6.1672 mot grannens dotter *Elisabeth Bengtsdotter Link*, vilken tillsammans med sin moder hade beskyllt henne för att ha tillhandlat sig tjuvesaker av soldater samt för att vara överfallen med skällsord. Smeden Kiäller och repslagaren Ambjörn Thorsson Veil vittnade den 3 juli s.å.

Den 7.9.1672 var bössmakaren fullmäktig för *svärdsfejaren i Flensburg Anders Torsson*, när denne fordrade sitt fäderne och moderne efter *svärdfejaren Tore Olufsson* och hans hustru här i staden.

Bössmakaren avled ”i hetsig feber” den 30.12.1677 och begravdes den 4.1.1678 (Chr), 63 år gammal. ”Magdalena Rypers, sehl Herman Helmings witwe, alt 73 år” avled en knapp månad därefter och begravdes den 25.1.1678.

Den 6.9.1680 meddelades det i rätten, att *Cordt Adamsson* hade påstått sig vara arvinge till Herman Bössmakare och inflyttat. Det ansågs inte att han hade bevisat arvingeskapet. Hur det än förhöll sig, så fick Cordt Adamsson behålla gården.

Cordt Adamsson bössmakare

1679, 1681

Vid kämnärsrätten den 6.2.1680 sade Cordt Adamsson sig kunna bevisa, att *Hans Bautz* hade stulit en fil ur Cordts morbroder Herman Bössemakare verkstad: den hade Cordt sedan sett i Hans Bautz verkstad. Cordt Adamsson befalldes taga sig till vara för sådana beskyllningar, som icke gick att bevisa.

Hans Bautz antog den 20 febr., att Cordt Adamsson ”icke var med sitt fulla förstånd begåvat, varför han utlät sig till det bästa”.

Bankokontoret uppbjöd den 27.2.1699 ett hus, som bössmakaren Cordt Adamsson hade pantsatt och som var beläget vid västra hamnen och reparebanan. Cort bössmakare ägde huset t.o.m. 1702.

Repslagaren och fyrverkaren Anders Hansson Hagrell

(stamfar till släkten Hagraeus) svarade 1703–15 för tomtöret för gården. Han var född 1642 i Halland och avled före 1717. Fakta om hans familj kan sökas 1.30, kv. Biskopen, en gård, som han inköpte 1675 av *Gunne Jönssons änka Maret Svensdotter*. Den 22.8.1708 lånade Anders Hansson 400 d smt av Gustavi kyrka och pantsatte hus och gård vid västra hamnen emot reparebanan mellan Anders (Andersson Svart senior) linvävares hus å norra sidan och fourir Nils Haraldsson å södra sidan.

Om fyrverkaren Anders Hagrell står det i skattningslängden 1715: bor själv i nr 33 (dvs 1.30). I denna gård i kvarteret Larmtrumman bodde i stället *kaptenerna Johan Stålhansch* och *Jonas Flygare*.

Men detta år 1715 övertogs gården av

magister Jonas Montin

Han var född i Göteborg 1677, son till *Måns Esbjörnsson* (död före 1723, gift med *Barbro Sahlfelt*), blev teol lektor 1721 och död 1752. Tomten hade 1715 värderats till 200 d smt (hel tomt) och byggnaderna till 520. 1717 omtalas Jonas Montins hustru *Elisabeth Mosenia* och *pigan Ingrid Olofsdotter*. 1725 omtalar tomtöreslängden herr magister Montins ödetomt.

Trähandlare Anders Drake och hans hustru Ingrid

hade redan 1729 övertagit gården. Om dessa olyckliga makar se 1.28 (kv. Biskopen) som de inköpte 1741.

Den 16.10.1744 sålde de denna i kvarteret Larmtrumman liggande gården till

klensmedsmästare Mikael Achinger

Gården mellan f.d. Gottskalk Gunnarssons hus å ena och avskedade fyrverkaren Bengt Håbergs hus å andra sidan såldes med allt nagelfast inrede för 1 850 d smt i bankotransportsedlar (uppbud 5.1.1761).

Michael Achinger skrev 1740 (EIIb:23, 3.6.1740) att han hade lärt klensmedsprofessionen i Ungern och blivit gesäll för tretton år sedan. Hos avlidne *mäster Lars Carlberg* hade han arbetat som gesäll i sex års tid. Nu hade han den 22.2.1740 erhållit ämbetets bifall till att han som mäster skulle få slå sig ned i staden. Burskap erhöll han 20.7.1742. När han avled 2.3.1764 värderades hans hus och gård vid västra hamnen och reparebanan till 2 000 d smt samt inklusive smedverkstaden där tillsammans till 4 474 d smt. Efter avdrag av skulderna utgjorde behållningen 1 773 d smt. Michael Achingers första *hustru Anna Lindh* avled 22.4.1756. Hans *änka Maria Margareta Paulin* ägde gården 1765. En dotter *Anna Elisabeth Achinger* f 1742 var 1764 gift med *Hans Olof Ahlberg*.

För lån av 3 000 d smt av *koopverdikapten Carl Magnus Stolpe* pantsatte Maja Greta Achinger sin ograverade hus och gård vid västra hamnen och reparebanan mellan adjunkten magister Lars Nordblom och Magni Thorntons gårdar.

Skräddaremästare Helge Liljedahl

lät den 1.6.1767 uppbjuda en vid västra hamnen mellan adjunkten Herr Magister Lars Nordbloms gård å södra och handelsman herr Magnus Gabriel Thorntons hus å norra sidan å hel tomt byggda hus och gård, som han köpt av avlidne klensmeden Michael Achingers änka Maria Greta Achinger för 4 900 d smt köpeskilling och ett hundra dalers diskretion den 9.5.1767. Uppbudspenning hade av Liljedahl betalats den 19 maj med 166 d 21 $\frac{1}{3}$ öre smt.

Den 6.2.1768 sålde skräddaren Helge Liljedal halva gården till *klensmedsmästare Sven Påvelsson*. Denne avled emellertid redan 19.4.1769 och efterlämnade då *änkan Ebba E. Starkelia* och hälften av hus och tomt vid västra hamnen och reparebanan mellan bokhållare Sam Aurell i söder och herr Thornton i norr (skräddare Helge Liljedal ägde övervåningen). Sin gårdshalva hade han köpt av Liljedahl för 2 500 d smt. Hans halva ägdes 1775 av *klensmeden Nils Halling*. (Hade Halling gift sig med Sven Påvelssons änka ?)

Liljedal betalade 1785 hela tomtöret: 1786–90 delade han gården med sin måg *skräddaremästare Lars Hagerberg* (född 1757, son till *Anders Olofsson Hagerberg* och hans *hustru Elin Carlsdotter*). Hagerberg hade fått burskap 20.12.1785 och var gift med Liljedals dotter *Maria*. Lars Hagerberg avled 2.1.1794 och efterlämnade enligt bouppteckningen 8.1.1795 hälften i hus och gård nummer 26 vid Västra hamnen bestående av undre våningen eller tre rum och kök samt en byggnad uppe i gården med två boningsrum och kök i övre samt smedja och vedbock i nedre våningen. – *Klensmeden Sven Bostedt* var inneboende i gården 1787.

1795 tillskriver tomtöreslängden skräddaren Hagelbergs änka halva gården och skräddare Helge Liljedal den andra halvan. För änkans halva svarar 1800–02 (ev. längre) skräddare Lars Lundquist. Den år 1807 skräddaren Lars Lundquists kreditorers ödetomt - den andra halvan ödetomten svarar Helge Liljedal fortfarande för.

Gården uppbjods 11.3.1811 av *båtålderman Anders Edström*. Den sammanslogs 1814 av *kamrer C A Iggeström* med 1.27.

Senare uppbud av 1.26

Se 1.27.